

Jaakko Nousiainen

Poliittisen johtajuuden ongelmaa käsiteltiin Genevessä kahtena päivänä kaikkiaan kolmessa istunnossa, ja ainakin osanottajien lukumäärän mukaan arvioiden kiinnostus aihetta kohtaan oli suuri, vaikka jaettujen raporttien luku ei noussutkaan siihen määrään kuin eräissä muissa keskustelupiireissä. Teoreettiselta ja metodiselta kannalta oli alustuksista kiintoisin amerikkalaisten *Carl Beckin* ja *James M. Malloyn* esitys, jossa pyrittiin hahmottelemaan eräänlainen tutkimuskaavio, selventämään käsitteitä ja tuomaan esille tekijöitä, jotka näyttävät relevanteilta poliittisen eliitin tutkimuksessa.

Mainitut raportöörit valittivat sitä, että poliittisen eliitin tutkimus on joutunut kärsimään jonkinlaisesta taloudellisesta ja sosiaalisesta determinismistä, taipumuksesta antaa inhimillisen käyttäytymisen poliittiselle dimensiolle vain toisarvoinen merkitys. Useasti on tutkimuksessa johtajisto määritelty ei-poliittisin termein ja pidetty taloudellista tai yleistä sosiaalista eliittiä ipso facto poliittisena eliittinä. Itse he pyrkivät alustuksessaan etsimään poliittiselle järjestelmälle ja käyttäytymisen poliittiselle ulottu- vuudelle ominaisia piirteitä ja identifioimaan tämän pohjalla poliittisen eliitin silmällä pitäen yksilöiden ja ryhmien asemaa poliittisessa päätök- senteossa.

Muuten keskustelu pysyi enimmäkseen käytännönläheisellä, tieteellisen tutkimuksen kannalta tuskin kovin korkealla tasolla. Useimmat alustukset

sisälsivät kuvauksia poliittisesta johtajistosta yksittäisissä maissa tai suu-remmilla poliittisilla alueilla. Ensimmäisessä istunnossa käsiteltiin johtajiston muodostumista, toisessa poliittisten johtajien roolia ja kolmannessa henkilökohtaista vallankäyttöä. Jos pääraportööriin, intialaiseen professoriin R. *Bhaskaraniin* yhtyen tehdään karkea jako perinteiseen demokraattiin ja uuteen autoritaariseen johtajuuteen, on todettava, että pääasiallinen mielenkiintoa kohdistui jälkimmäisen tyyppin ongelmiin. Vakiintuneista kansanvaltaisista järjestelmistä puhuttiin tuskin ollenkaan, mutta sitäkin enemmän Aas:an ja Afrikan kehittyvistä valtioista, jotka näyttävät tässä niin kuin monissa muissakin kysymyksissä vetävän tutkijain huomion puoleensa.

Poliittista, hallinnollista ja taloudellista desentralisaatiota pohtineelle ryhmälle esitettiin kaikkiaan 16 alustusraporttia, ja itse keskustelu muistutti asiantuntijain suppean ryhmän intiimiä ja tehokasta työskentelyä. Ainakin keskustelu oli tarmokkaammin johdettu ja ilmeisesti antoisampi kuin edellä selostamassani ryhmässä.

Ensin otettiin käsiteltäväksi desentralisaation käsite, ja sitten seurasivat kolmessa istunnossa keskustelun aiheina paikallinen ja alueellinen hallinto, taloudelliseen suunnitteluun liittyvä desentralisaatio sekä paikallisten yhdyskuntien kehittämisingelmat.

Erityisesti eräät amerikkalaiset tutkijat kaipasivat kiinteämpää otetta asiasta käytävään keskusteluun. Kosketellessaan alan metodikysymyksiä Yalen yliopiston professori James *Fesler* katsoi tutkimukselle riittämättömäksi tavanomaisen dikotomisen vastakohta-asettelun sentralisaatio-desentralisaatio, kun realityypit kuitenkin sijoittuvat näiden poolien väliselle asteikolle. Samaten ovat kovin summittaisia ne kriteerit, joiden mukaan tietty desentralisaation aste todetaan. Ylipäänsä hän oli sitä mieltä, että suhtautumista ilmiöön sävyttää vahva legalismi ja doktrinäärisyys. Desentralisaatio on väline tiettyjen arvojen saavuttamiseksi, mutta nyt se on kytketty niin tiukasti joihinkin arvoihin, että se on itsekin muuttunut tavoiteltavaksi arvoksi ja uskonkappaleeksi.

Desentralisaatioryhmässäkin keskustelu liikkui suurelta osin käytännön kysymyksissä, niin kuin ongelman luonteen huomioon ottaen voi odottaa. Alustuksissa esiteltiin voittopuolisesti desentralisaation ongelmia yksittäisissä maissa — sekä kehittyneissä länsieurooppalaisissa ja sosialistisissa järjestelmissä että ns. kehitysmaissa. Esitetyistä varauksista huolimatta pidettiin tiukasti kiinni kansanvallan ja desentralisaation rinnakkaisuudesta; puheenjohtajan loppuyhteenvedon ensimmäinen teesi sisälsi käsityksen siitä, että kansanvaltaisten laitosten säilyttäminen edellyttää suurta desentralisaation määrää. Samalla kuitenkin todettiin, että demokratia on vain yksi arvo, jonka kanssa eräät muut kilpailevat. Varsinkin taloudellinen kehitys asetetaan nykyään useassa tapauksessa sen edelle.

Keskustelunaiheesta, joka oli otsikoitu »Ihmisoikeuksien käsite poliittisessa teoriassa», tyydyn mainitsemaan, että kongressille esitettiin kaikkiaan kuusi alustusta. Näkökulma niissä oli suuressa määrin historiallinen; ihmisoikeuksien alkuperää ja kehitystä tarkasteltiin poliittisten aatteiden historian valossa ja eräisiin tunnettuihin ajattelijoihin, kuten Hobbesiin ja Lockeen kiinnittyen.